

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

Agricola, (Ecica), Agricola, (Hunedoara), Agricola, (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Astra, Auraria, Aurora, (Baia-mare), Avrigeana, Băndăna, Banca Poporală, (Căransebeș), Banca Poporală, (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.), Beregsana, Berzovia, Bihoreana, Bistrișana, Bocoșana, Brădețel, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire, (Bicaz), Cassa de păstrare, (Mercuria), Cassa de păstrare (reuniune), (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Ciacovana, Chiorana, Chișeteiana, Codreana, Comuna, Concordia, (T. Uzdin), Cordiana, Coroana, (Bistrița), Coroana, (Timișoara), Corniareva, Creditul, Crișana, Cugiereana, Detunata, Doina, Drăganul, Dundreana, Economia, (Cohalm), Economul, Făgețana, Fortuna, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănișerul, Hațegana, Hondoleana, Hunedoara, Insoțire de credit, (Veștem), Institut de credit, (Mehadia), Institut de credit, (Gavosdia), Isvorul, (Sângeorgiu), Isvorul, (Sebeșul-inf.), Iulia, Jiana, Lăpușana, Lăgediana, Lipovana, Lucașfărul, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana, (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Năălăcana, Negoiul, Nera, Noiana, Olteana, Orașciana, Orientul, Panciovana, Piatra, Plugarul, (Cacova), Plugarul, (Săcădate), Poporul, (Lugoș), Poporul, (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Racoșana, Reuniunea de împrumut și păstrare, (Ilva-mare), Răureana, Săcana, Sătimăreana, Sebeșana, (Căransebeș), Sebeșana, (Sebeșul-săsesc), Selăgeana, Sentinela, Șercășiana, Silvania, Șoimușana, Someșana, Speranța, (Hosman), Steaua, Târnăveana, Tibleșana, Timișana, Ulpiana, Uniea, Vatra, Victoria, Vîitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul, (Sănmărtin), Vulturul, (Tâșnad), Zărăndeana, Zlăgneana.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Un ram industrial de îmbrățișat.

(Fabricile de spirt agricole).

(Urmare)

Statutele însoțirii agricole pentru fabricațiune de spirt din comuna

CAP. I.

Numirea, scopul și sediul însoțirii.

§. 1. Numele însoțirii e: Însoțire agricolă pentru fabricațiune de spirt în Sediul însoțirii e

§. 2. Scopul însoțirii este, pe baza art. de lege XX. din 1899 și a îndrumărilor referitoare la el precum și la drepturile și beneficiile înșirate în §-ul 5 din art. de lege citat:

- a) a edifică și a țineă în lucrare în comuna o fabrică agricolă de spirt, și a prelucră în aceea produsele agricole ale membrilor însoțirii, mai cu seamă cartofii, porumbul și orzul produs de ei, făcând spirt din acestea și a le valoriză comun în forma aceasta;
- b) a folosi derivatele (produsele laterale) în special borhotul produs, ca nutreț și prin aceasta a înaintă în prăsirea și creșterea vitelor, lăptăriile, precum și gunoarea și cultivarea rațională a pământului membrilor însoțirii.

CAP. II.

Durata și averea însoțirii.

§. 3. Însoțirea se face pe timp nedeterminat și va exista până ce adunarea generală nu va hotări desființarea ei.

§. 4. Avera însoțirii o formează cotele plătite de membri. O cota se stabilește în . . . K.

De fiecare cota subscrisă până în . . . trebuie plătită la cassa însoțirii suma de . . . K iară restul de . . . K până în . . . în rate lunare egale de . . . K.

În caz de întârziere, rata restantă împreună cu 5% camătă de întârziere, se încasează după procedura stabilită în ordinațiunea Nr. 3269/1881 a ministrului de justiție. Despre cotele plătite se liberează coale, cari sunt făcute pe nume și nu se pot împărți.

§. 5. Membri însoțirii sunt responsabili pentru îndatoririle însoțirii, până la mărimea cotelor.

CAP. III.

Intrarea și ieșirea membrilor.

§. 6. Membri ai însoțirii pot fi numai persoane majorene, și liber dispunătoare, cari posed în comuna . . . pământ propriu sau arădat și pământul acesta se poate aduce în legătură cu fabrica agricolă de spirt, conform dispozițiunii Nr. 66630/1899. §. 2. punct III.

§. 7. Incetarea de a fi membru se face prin:

- a) excluderea membrului;
- b) prin repășire și
- c) prin moarte.

§. 8. Direcțiunea e îndreptătită a excluda pe orișicare membru dacă ajunge în concurs, dacă ajunge sub tutorat, dacă comite astfel de fapte prin cari pierde încrederea publică, dacă falsifică produsele agricole cari sunt a se valoriză prin însoțire, sau dacă, spre a seduce direcțiunea, indică date false referitor la calitatea sau cantitatea produselor predate; dacă nu furnizează (predă) produsele agricole însoțirii, sau dacă în orișice formă periclitează interesele ei; în fine dacă nu poate satisface obligamentelor stabilite în §. 13.

§. 9. Membrul exchis poate recura in contra hotărării de exchidere a direcțiunii, in termen de 15 zile dela primirea incunoștiințării, la adunarea generală.

§. 10. In caz de exchidere, care se poate face numai cu $\frac{2}{3}$ voturi ale direcțiunii, valoarea cuotelor membrului respectiv se plătește numai după cea dintâi incheiere anuală a socotelilor, care urmează după exchidere. Cuotele se replătesc in valoarea care o prezintă bilanțul acesta, dar membrul exchis nu are nici o indreptățire asupra averii active a fondului de rezervă sau alt fond al insoțirii, deoarece ti compete numai valoarea cotei intrucât aceasta încă nu ar fi replătită și și aceasta numai atunci e scadentă, când și in ce formă se replătește la toți ceilalți membrii.

§. 11. Competând moștenitorilor toate drepturile și indatoririle membrului mort și cuotele acestuia trec asupra lor; dacă însă moștenitorii nu continuă agronomia, sunt indreptățiți a recomanda direcțiunii in raportul cuotelor lor pe unul sau mai mulți membri ai insoțirii. Asupra transcrierii cuotelor hotărăște direcțiunea cu votare secretă. E indreptătită însă a respinge primirea membrului înștiințat și a transcrierii cuotelor, fără nici o motivare. In cazul acesta proprietarul cotei sau cuotelor poate pretinde numai replătirea valorii cuotelor in proporția aceea după cum se statorește aceasta anual la adunarea generală. De altă parte incetează datorința de a furniza insoțirii produsele agricole, precum incetează și dreptul lui la borhot. In cazul acesta direcțiunea insoțirii e indreptătită a primi in locul membrului ieșit in forma aceasta, alt membru nou, care însă e indatorat a plăti valoarea actuală a cuotelor primite la cassa insoțirii.

§. 12. La transcrierea cuotelor, după fiecare cuotă, afară de competența legală de timbru, se mai plătește încă in favorul fondului de rezervă suma de . . . K.

CAP. IV.

Drepturile și indatoririle (obligămintele) membrilor.

§. 13. Membrii insoțirii sunt indatorați (obligati):

- a) a plăti regulat cuotele;
- b) a furniza, in modul statorit, fabricii de spirt din cantitatea totală a cartofilor (porumb, orz) necețitată, care cantitate o statorește direcțiunea și se imparte intre membri in raportul cuotelor, cantitatea repartizată pe fiecare in parte. Mai departe sunt obligați ca să insinue direcțiunii: primăvara, mărimea teritorului sămănat cu plantele numite in §. 2 punct a), iar toamna după recoltare, mărimea recoltei;
- c) a furniza fabricii de spirt produsele agricole in cantitatea și in ordinea statorită de direcțiune, pe lângă controla direcțiunii. Membriilor se plătește, pentru produsele furnizate, prețul stabilit de direcțiune. Prețul se poate plăti indată la predarea produselor, sau se poate pune ca datorie a

insoțirii in favorul membrului furnizor. In cazul acesta plățirea se face la finea anului (la incheierea sezonului de fabricație);

- d) borhotul primit din fabrică, a-l folosi la nutreirea animalelor proprii, și gunoiul produs a-l folosi exclusiv numai pentru gunoarea pământurilor proprii, cari stau in legătură cu fabrica de spirt.
- e) a țineă legile și ordinațiunile referitoare la darea de spirt; membri insoțirii sunt cu toții și cu intreaga lor avere responsabili pentru toate dările impuse pe baza §§. 13 și 14 ai art. de lege XX. din 1899 precum și pentru eventualele amenzi in bani, dictate pe baza §. 79 al art. de lege sus citat.

§. 14. Membri insoțirii sunt indreptățiți:

- a) a lua parte la funcționarea insoțirii;
- b) la adunările generale a face obiecțiuni referitoare la punctele din ordinea zilei, a vota asupra lor și a face propuneri;
- c) capătă (primesc) zilnic cantitatea de borhot (lătură) in raportul cuotelor. Dacă însă un membru oarecare intr'o zi nu a dus borhotul in timpul statorit pierde indreptățirea la el, și in zilele următoare nu il mai poate pretinde (adecă borhotul de pe ziua, in care nu l-a dus);
- d) câștigul anual, și la desființare, averea insoțirii, se imparte in raportul cuotelor. Servind cuotele membrilor ca garanție a obligamentelor insoțirii față de erarul regesc, acelea nu se pot secuestră judecătorește pentru alte datorii decât numai in limitele §-ului 239 al legii comerciale.

(Va urmă).

Aurel Cosciuc.

„Primejdia valahă“.

— Rubrică permanentă. —

Multe se întâmplă pe „pământul sfânt, al patriei maghiare“ de frica cutropirei valahe . . . Dela publicarea ultimei cronici, s'au efectuat numeroase schimbări de proprietate mare, aproape toate in favorul Valahilor după cum urmează:

— Moșia lui Paul Steinbach au cumpărat-o *Braun și Baranyai*, proprietari de case, din Budapesta.

— Moșia familiei László din Domony a cumpărat-o *Eduard Fischer*, proprietar din Zsidóliget, cu 300,000 coroane.

— Moșia, de 700 jugăre, a contelui Eszterházy Pál din Galla-de-sus, a cumpărat-o pentru parcelare *Schlesinger și Lazar*.

Și așa mai departe. Pot aduce exemple după plac. Cu onorabili cumpărători nu avem nimic, ci ne miră ca se trag clopotele in dungă pe tema primejdiei „valahe“. Mă rog: raport de cauză și efect, de se duce minunea. Noi abia din când in când putem cumpără ceva pământ, de „miute“ Braun-ii, Fischer-ii și Schesinger-ii cumpără de milioane. Când la adecă, tot noi *deposedăm* pe Unguri.

În majoritatea cazurilor, noi cumpărăm pentru parcelări, ei cumpără pentru exploatare. Când la adecă: tot noi ne îmbogățim, Ungurii sărăcesc.

Citește în schimb critica ce o face *Ereky Károly*, în revista „*Nagybirtok*”, numărul 5 din 1911:

Prin anii 80—90 ai secolului trecut, Evreimea încă nu avea cuvânt. Câțiva Evrei milionari jucau ceva rol, dar jidovimea în total eră săracă. Cu timpul însă prin *comerciu mijlocitor* desprețuit, a pus mâna pe așa averi încât faptul e fără păreche în istoria universală și azi întreaga viață economică maghiară este în mâinile jidanilor. Jidanizarea ei progresa cu pași atât de repezi, încât cei mai mulți s'au împăcat cu gândul, că peste cincizeci de ani *Hatvany—Deutsch—ii Kohn—ii și Schwarz—ii* vor fi cei dintâi aristocrați ai Ungariei, iar *Zichy—ii, Károly—ii și Andrassy*, vor fi aplicați ca niște scriitori modești în cancelariile magnaților evrei. Dela anii 80 încoace Evreimea mai bogată joacă rol considerabil și în politică și de atunci strălucește în glorie temută deviza: teritor de vamă independent.

Parlamentul ungar de prin anii 80 s'a ocupat puțin și cu independența economică, dar deputații — proprietarii de atunci mai bucuros s'au ocupat cu chestiunea independenței militare, decât economice.

Deputații iuriști de prin anii 90, cei mai mulți nu știau, că pentru ce e bun teritorul de vamă independent: pentru dezvoltarea industriei, sau pentru înmulțirea veniturilor Statului și numai când presa evreiască a început a răspândi știrea, că Ungaria nu poate trăi fără industrie textilă și când unul și altul din politicianii 48-iști au început a suspina, că Ungaria își dă toate cerealele industriei austriace pentru vesminte, atunci a început partidul 48-ist a agita cu aceea, că teritorul vamal comun jefuește Ungaria. Și de aci înainte vremea și-a asumat un splendid rol politic. Ziarele evreiești și opoziționale n'au încetat a agita contra teritorului vamal comun și au prezentat așa problema, că dacă nu se poate face imediat teritorul vamal independent, trebuie dezvoltată industria cu ajutorul dela stat. Și s'au deschis casele statului pe sama capitaliștilor Evrei și a întreprinzătorilor industriași. Prin anii 90 guvernul a împărțit pentru sprijinirea industriei o sumă anuală modestă de 1—2 milioane în număr, dar a dăruit alte milioane în realități, în refacții (rabat) și în relaxare de dare. Toate acestea n'au fost destule. La inițiativa lui *Szterényi Jozsef*, guvernul coaliționist și al lui *Kossuth* a votat pentru sprijinirea industriei o subvențiune de 200 milioane coroane și 90% din acești bani intră în buzunarele Jidovilor. În anii trecuți presa jidovească a atârnat atât de mult opinia publică maghiară, încât sprijinirea industriei a fost scoasă din cadrul politicii de partid și a devenit o cauză națională. Chiar marii proprietari, prelații și magnații declamau în Budapesta despre însemnătatea dezvoltării industriei. Și ce-i rezultatul? Am dăruit Jidanilor 200 milioane coroane și față de acestea industria noastră nu se desvoaltă de loc peste dezvoltarea naturală.

Partidul național al muncii este aderent al teritorului vamal comun și e dator a lumina opinia publică, că teritorul vamal independent nu e în interesul milioanele de agricultori ai poporului maghiar și trebuie să se dovedească cu fapte, că nu Austria e cauza mizeriei, sărăciei și emigrării poporului nostru, ci lipsa unei politici unitare, ceea ce a făcut posibil, că în aceleași două-trei decenii, în cari sute de mii de familii jidovești și-au acaparat averi de sute de milioane, în același timp au emigrat de aici aproape

două milioane de oameni, s'a ruinat clasa proprietarilor de mijloc și s'a înglodat în datorii întreaga societate maghiară.

Urmarea agitației de decenii a presei jidovești este, că acum și aparatul oficios al statului este greșit, ba putem zice, că face o politică economică coruptă. Erarul țării suprasolvește pentru moșiile, pentru minele sale și pentru căile ferate, cu un cuvânt pentru toate întreprinderile sale productive. Din cele ce alte state trag foloase de sute de milioane, guvernul maghiar suprasolvește, pentru că aparține singuraticii.

Pentru căile ferate de stat suprasolvim pe an 80 milioane coroane și totuș capătă multe milioane de refacții în fiecare an dela căile ferate, expeditorii jidani. Oare unde va duce această chivernisire protecționistă? Jidovimea organizează viața economică pe calea comerțului mijlocitor și pe lângă aceasta noi trebuie să plătim în dare refacțiile dela căile ferate pentru jidovimea bogată. Aceasta e de fapt o stare, care nu se mai poate suferi și care trebuie schimbată. Și partidul muncii, numai atunci va face o politică economică corectă, dacă va dovedi cu fapte partidului 48-ist, că nu teritorul vamal comun duce societatea la sapă de lemn, ci sprijinirea exagerată a industriei, neorganizarea vieții economice și chivernisirea coruptă a statului.

*

Dela *Kecskemét* cetire! Nu de strașnicile cutremure e vorba, cari au potolit pe câțva timp fantasia șovină a locuitorilor, dându-le alte ocupații și preocupatii — ci tocmai de „elanul de entuziasm”, care a înflorat congresul agrarienilor ungari (*Magyar Gazdaszövetség nagygyűlése*), ținut în 21 Iunie a. c., deci înainte de cutremurul de pământ. Și acel „elan de entuziasm” inferbântă pe cei 6000 membri cu deosebire pe tema Românilor. De! Așa suntem noi. Atragem ca magnetul „simpatia” compatrioților noștri, de să ne înghită, nu altceva...

Deciziunile congresului culminează în cererea de a se aduce și pune în aplicare legea de colonizare și parcelare proiectată de fostul ministru *Darány*, anume îndreptată spre ruinarea naționalităților și în special a Românilor.

Dragoste nu glumă.

Însuș președintele congresului, fostul ministru *Darány*, prin discursul de deschidere indeamnă adunarea, să discute chestia colonizării. El zice: între altele:

„Nu aceea e decizător, ca proiectul nostru să se ridice la valoare de lege...”, ci că din punct de vedere al susținerii existenței noastre naționale și al întemeierii viitorului nostru social, e necondiționat de lipsă, ca această chestie să se deslege, nu din caz în caz și cu ordinațiuni guverniale, ci pe cale legislativă și cu considerare la schimbările timpurilor și împrejurărilor. O lege de colonizare e de lipsă pentru că suma de 120 milioane, luată în proiect, să se asigure spre acest scop, și acțiunea de colonizare, începută cu succes la „*Ardeal*” și la marginile țării, să se continue și faciliteze și prin această acțiune să se asigure clasei mijlocii acel rol conducător, care necon-

diționat i-se cuvine. Fără aceasta, susținerea stăpânirii ideii de stat maghiar e cu totul imposibilă și ne-am amăgi pe noi înșine dacă am crede-o posibilă prin orice surogată“.

Apoi după ce amintește unele motive din cari află de lipsă legea de parcelare, adaugă:

„E întrebarea totuș cum s'a putut, că deslegarea acestei chestii pe cale legislativă, s'a lovit de stâncă? Doară interesul fiscal? La aceasta numai atâta reflectez, că țara, care spre acest scop nu știe produce bani, a abzis de viitorul său. Sau doară ar trebui să fim cu considerare la agitațiile naționalităților? Aceasta nu o pot crede, pentru că de am ajunge acolo atunci am încetă de a fi acasă în casele noastre, în patria noastră“.

Apoi după ce amintește opoziția celor ce cred, că ar suferi pierderi prin aceasta lege și se provoacă la alte state, adaugă:

Ocaziunea de acum, încă prinoasă, abia va mai reveni. Intrelăsarea ei ar fi o eroare istorică fatală (végzetes). Atâta trebuie să batem la ușile legislativei, până se vor deschide“.

În ton patetic și stil infloriat își rostește vorba „patriotică“ deputatul *Mezőfi Bélo*, tovarășul fostului ministru *Darányi*, în redactarea proiectului de lege despre colonizări și parcelări.

„Dacă țară aceasta, zice *Mezőfi*, ar fi locuită numai de poporul maghiar curat, treaz și de cinstite precum sunt ospitalii noștri primitivi din „*Kecskemét*“ cu simțămintele lor patriotice, atunci nu mult ar trebui să ne ocupăm cu chestia colonizării. Marea problemă a împărțirii posesiunii ar deslegă-o însuși instinctul de viață, diligența de furnică și prevederea trează a poporului. Numai cât durere! numărul maghiarimei abia întrece cu ceva jumătate din totalul populației. În ținuturi întregi, așa în „*Ardeal*“ ori la hotarele de câtră miazăzi, unde vecinii noștri sunt state străine, cu cari nu stăm tocmai pe cel mai bun picior de prietenie, sau cari sunt doritoare de teritorii maghiare, chiar aci în aceste puncte mai grele și mai periculoase, maghiarimea pierde teren în populație, avere și în posesiunea pământului din cauza numărului său mic. Deci fiecare căsuță albă, a cărui stăpân maghiar emigrează în străinătate, orice glie străbună care își schimbă proprietarul, pentru întreg statul formează o pierdere ireparabilă, care nu se poate rebonifica niciodată.

Mai întâi își pierde stăpânul o căsuță dintr'un colț, apoi alta, apoi un întreg șir de ulițe schimbă stăpânul, pierde vorba maghiară și devine stăpân cel străin. Și în bisericile alb văruiate ori cu turnul de lemn a satelor mici, nu sună clopotul, nu răsună ruga maghiară, cântarea maghiară pentru fericirea Maghiarilor câtră cel atotputernic; clopotele amuțite vestesc ca semn al aducerii aminte triste despre neglijarea cumplită: pustiirea maghiarimei, perirea ei pe încetul. Nu, iubii economi, aceasta chestie nu-i afacerea unui sau altui partid politic. Aceasta e marea

chestie a existenței întregii națiuni, a fundamentului dezvoltării vieții de stat“.

În continuare vrea să documenteze, că ființa elementului străin între maghiarime, este opera distructivă a „*Vienei*“, contra elementului maghiar. De așa ceva consideră și colonizarea prin „*Sași*“, dar constată că aceștia s-au prefăcut în amici, de cari Maghiarii n'au a se teme. Apoi continuă:

„Cu atât mai mare e pericolul în „*Ardeal*“ din partea acelei părți a „*Românilor*“ care nu vreau să se împrietenească cu ideea statului maghiar. Dacă aci fără amânare guvernul și societatea în oara din urmă nu grăbește cu o energică și conștientă politică de posesiune spre întărirea maghiarimei, spre crearea unor insule nouă maghiare, nu va trece un secol și *Ardealul* ca cetățuie de apărare a maghiarimei a încetat de a fi stâlpu cel mai sigur al independenței de stat“.

„Noi avem să susținem aceea ce e încă al Maghiarimei, și acolo unde se oferă prilej, vrem să recucerim pe cale pacinică pământul străbun, pe care l-am lăsat cu ușurătate să ne alunece din mâni. Noi nu atacăm, noi ne apărăm. Și cea din urmă insectă își ridică ciocul, când vede că se năpustesc spre nimicirea ei. Întreg „*Ardealul*“ îl impresoară activitatea conștientă a institutelor de bani românești, puternic organizate. Și această e cauza, că pe fiecare zi pierdem teren“.

După ce critică activitatea institutelor de bani maghiare și nepăsarea societății maghiare, se năpustește din nou asupra elementului român zicând:

„Din contră e dureros, că acum aici, acum acolo apare în presă acea veste, sper că falsă, că și domeniile ce mai există, în loc de a se coloniza, se dau în întregime în arândă, ori sau dat deja în parcele mici Românilor spre folosință. Aceste nu-s simptome bune! Publicul agrar maghiar cere o politică de colonizare conștientă și puternică“ etc.

Pe urmă propune un proiect de rezoluție în care cere un proiect de lege, prin care în budget să se asigure guvernului cel puțin 120 milioane pe an spre scopuri de colonizare.

„Să batem la porțile legislaturii până se vor deschide“. Zis și făcut.

Pentru prima oară, după congres, stăruiește în parlament deputatul *Baross János*, în sensul deciziunilor dela *Kecskemét*. În seria debaterilor asupra proiectului de lege despre *Reuniunea regnicolă a institutelor ungare de credit hipotecar* (noua bancă agrară) *Baross* a zis:

„În numele partidului *Kossuth* 48-ist, primesc cu bucurie proiectul de lege. Dar vreau să arăt cu puține cuvinte, că acest proiect nu va prejudeca cererii ca pe lângă acesta, ca întregire a acestuia, guvernul să ne prezinte în grabă un proiect special despre colonizări și parcelări, despre natura juridică a acestora, după cum s'a constatat de trebuință și în congresul agrar din urmă, ținut în *Kecskemét*.

Peste tot trebuie să recunoaştem, că proiectul apucă pe urme corecte, când în locul vorbăriei do-reşte să lucreze, înfiinţând, cu ajutorul statului, un organism al institutelor financiare altruiste, care să se îngereze în circulaţia de proprietăţi, dând di-rective.

Oricine a urmărit cu atenţie circulaţia de pro-prietăţi din Ungaria în ultimii 10—15 ani, trebuie să admită că agricultura nu a avut de secolii aşa peri-oadă importantă, ca în anii arătaţi.

Dar trebuie să mai recunosc, că prin conducere trebuitoare şi bună, organizaţia, ce s'ar pune la cale prin proiectul de faţă, va avea destulă putere *pentru a contrabalansa tendinţele nepatriotice contrare, poli-ticeii naşunii maghiare*, ale politiceii agrare naţionaliste. În fine, în ţara aceasta e trebuinţă nu numai de pro-prietate mică, ci şi de proprietate mijlocie, mai ales în Transilvania şi în Ținutul-de-sus, în părţile locuite de naţionalităţi.

Când partidul nostru se invoieşte cu bucurie, ca pe bază altruistă şi de colonizări din partea Statului, micii proprietari maghiari, straturile largi ale ace-stora, zilerii, muncitorii, să ajungă la câte o fărâmiţă din pământul patriei, în acelaş timp nu trebuie să pierdem din vedere că proprietarii mijlocii trebuie salvaţi şi păstraţi cu toate mijloacele posibile, mai ales în Transilvania şi în Ungaria-de-sus.

În speranţă că aceste două puncte de vedere vor îndreptă în viitor pe conducătorii acestei instituţii, în numele partidului meu primesc proiectul* (apro-bări generale).

Cu acelaş profuziune de patriotizm veritabil con-tinuă *Sümeği Vilms*, dar se poticneşte de statistică...

„Eu consid-r proiectul — zice el — de trebu-inţă şi urgent mai ales din punctul de vedere al po-liticeii agrare naţionale. Dovadă e împrejurarea regre-tabilă, că în partea de răsărit a Ungariei proprietatea maghiară din ce în ce trece în mâni străine. (Drept. Aşa e).

Spre marele meu regret, nici într'o instituţie a statului nu s'au ocupat indeajuns şi demn cu politica agrară a Ungariei, încât o secţie specială nu este, pe cât ştiu eu, nici în Biuroul de statistică. Ba ce e mai mult, în noua eră constituţională, aproape de cinci-zeci de ani, nu avem aşa zicând decât două statistici despre agricultura Ungariei.

Dupăce alte date statistice nu-mi stau la dispo-ziţie, m'am silit să-mi câştig pe cale privată date re-feritoare la chestia, că în ultimii zece ani ce fel de *proprietăţi maghiare au trecut în mâni străine*. Durere, încercarea nu mi-a succes. Despre câteva ținuturi am primit date sigure, dar aceste nu sunt decât frag-mente ale acelei pierderi mari, catastrofale, de pro-prietate funciară, care a ajuns pe Unguri şi Săcui în Transilvania. Sper, onorată Casă, că acest proiect de lege va deveni piatra unghiulară, punctul de plecare al nizuinţelor ca în scurt timp să ne grăbim cu sume mai mari şi în mod mai intensiv în ajutorul ungu-

rimei şi săcuimei ardelen, care se prăpădeşte. În speranţa aceasta primesc proiectul*.

Ci-că statistica îi lipseşte. Dar cum a câştigat datele referitoare la Români, câştige-le şi cele referi-toare la „fiii poporului ales“, bunăoară. Apoi facă comparaţii şi declameze elogiul patriotice în Cameră. Până atunci, ierte-ne să-i spunem, că poporul nostru e mai îndreptătit a cumpără „câte-o fărâmiţă“ din pământul patriei, pe care l-a apărât de secolii, cu sân-gele moşilor şi strămoşilor, alătura, ba poate mai mult decât săcuimea şi ungurimea din Ardeal. Dar „fiii poporului ales“, năvălind ieri-alaltăieri din Galiţia şi din alte ţări „binecuvântate“, ce au apărât? Poate finanţele statului şi ale nobililor scăpătaţi? Răspundă Sümeği şi Baros şi cei de o pănură cu domnia-lor.

Cetitor.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situaţiunea.

Sibiu, la 17 August 1911.

Situaţia *pieţei internaţionale de bani* nu prezintă schimbări mari în săptămâna această. Speculaţiunile de bursă au avut motive însemnate de rezervă în urma stărilor agitate la bursa din New-York a mişcă-rilor lucrătorilor din Anglia şi a unui caz de coleră ivit zilele acestea în Viena. La Berlin în urma cere-rilor multe de bani s'a urcat discontul privat dela 3% la 3¹/₃% pe când banii de zi au rămas la 2¹/₃%. În London notează discontul privat 2⁹/₁₆—2⁵/₈ iar banii de zi 2¹/₄%. În Paris discontul privat este de 2¹/₃%.

Fiata internă de bani a rămas aproape staţio-nară sub impresia aceluiaşi momente amintite mai sus. Cererile de bani continuă a fi mari, dar specu-laţiunile de bursă sunt şi aici rezervate.

AGRICULTURA.

Situaţiunea agricolă.

Recolta.

Raportul agricol dto 8 crt. al ministerului de agricultură arată, că starea sămănăturilor s'a înrău-ţit dela penultimul raport oficial încoace. Şi anume răul nu ar fi aşa de simţitor, dacă ar fi vorba numai de cele câteva măji metrice mai puţine la bucatele deja adunate de pe câmp şi în mare parte treierate, ci e vorba că starea *porumbului* şi a *cartofilor* prezintă cele mai serioase temeri, ba pe alocurea se dă ca absolut sigur, că recolta anului acestuia este total nimicită.

La bursa din Budapesta s'a aşteptat cu mult in-teres preţuirea şi raportul acesta oficial al ministe-rului şi mai ales în ce priveşte recolta ce se poate aştepta la porumb, deoarece, cu timpul din urmă,

uscate, se svinise că speranțele recoltei la porumb se pot reduce cu ușurință și în modul cel mai natural cu 20—30%. Temerea aceasta s'a dovedit de întemeiată, căci raportorii agricoli din întreaga țară aduc aproape unanim veștile cele mai puțin îmbucurătoare despre starea sămănăturilor de porumb și cartofi.

În amănunte arată raportul amintit al ministrului de agricultură următoarele:

Și în timpul acesta, adică dela ultimul raport oficial încoace (28 Iulie 1911) au fost a se înregistra mai de peste tot locul din țară călduri mari și ploii puține, sau chiar de loc. Aceasta mai ales în ținuturile vestice, pe când în părțile ostice, în comitatele ardelenene, ploii au fost mai multe, dar adeseori împreunate cu furtuni și une-ori cu ghiată. Timpul mai mult uscat a fost — se'nțelege — priincios culegerii de pe câmp a bucatelor de secere și imblătirei lor, dar în acelaș timp lipsa de umezeală a ținut pe loc porumbul și cartofii și a împedecat aratul pământurilor destinate pentru sămănăturile de toamnă, adică întorsul. Din cauza secetei îndelungate porumbul n'a legat preste tot locul și intrucât a legat, apoi a rămas mic și a început a se uscă. Cartofii deasemenea au început a se uscă — partea de afară — și se coc pripit. Tot în urma uscăciunii, care a domnit, tânatele și pășunile s'au uscat cu desăvârșire, fără multă speranță de îndreptare. Otavă nu va fi și oamenii se tem de iarna ce vine cu toată recolta multămitoare de fân și nutrețuri artificiale.

Bucatele secerate se imblătesc acum cu zor în toate părțile țării. Rezultatele în general sunt multămitoare și consună cu raportul oficial anterior cu foarte puține și neînsemnate excepțiuni:

Grâu a fost sămănat resp. s'a secerat de pe un teritoriu de 5.800,000 jug. cat și cu media de 8:29 m. m. la jugăr recolta totală de grâu face cca 48.100,000 m. m. După teritorii amintim că s'a sămănat cu grâu:

În unghiul dintre Murăș și Tisa 1.326 277 jug. cat. și s'a recoltat resp. se va recolta cu 8:58 m. m. de jugăr în total 11.380,000 m. m. grâu. Apoi în comitatele ardelenene s'au sămănat 599,102 jug. și s'a recoltat cu media de 6:04 m. m. la jugăr în total 3.620,000 m. m. grâu.

Săcară și îndoitură a fost sămănată respective s'a secerat de pe un teritoriu de 1.880,000 jug. și recolta totală cu media de 6:86 m. m. la jugăr se spează a fi la cca 12.900,000 m. m.

Orz s'a secerat de pe un teritoriu de circa 1.920,000 jug. și — după rapoartele intrate la minister despre imblătiri — recolta este în mediu de 8:24 m. m. la jugăr, sau în total 15.850,000 m. m. cu 50,000 mai mult decât cum se prețuise recolta acum două săptămâni în penultimul raport agricol oficial.

Ovăș. Teritoriul sămănat cu ovăș face cam 1.870,000 jug. Recolta medie stabilită până acum pe baza rapoartelor intrate la ministerul de agricultură despre starea sămănăturilor și despre îmbătirile de probă va fi de 7:02 m. m. de jugăr sau în total de 13.150,000 m. m. ceea ce înseamnă o creștere de cca 350 000 m. m. dela ultimul raport oficial încoace.

Rapița s'a secerat și imblătit și rezultatele sunt numai ici-colea mai bune decât mijlocii, de regulă sunt sub mijlocii. S'au început deja arăturile pentru sămănăturile din nou.

Porumbul și cartofii În urma secetei recolta ce se spera la aceste două soiuri de bucate s'a redus încă și mai mult dela ultimul raport oficial încoace. Porumbul mai ales prin părțile de sus ale Șesului cel mare apoi în ținutul de dincolo de Dunăre stă așa de

slab, încât pe alocurea chiar ploile abundente de acum și cele cear mai urmă nu mai pot ajuta mult. Din contră prin părțile nord- și sud ostice, în sudul Șesului celui mare și mai ales apoi în comitatele transilvănene porumbul stă mai bine. În părțile transilvănene sămănăturile de porumb se găesc — s'ar putea zice — în cele mai bune condițiuni de dezvoltare și se așteaptă o recoltă bună, ba pe alocurea chiar abundentă.

Cartofii nu sunt — în general — în condiții mai bune decât porumbul. Cu excepțiunea aproape a celorloraș ținuturi, cartofii au suferit stricăciuni tot așa de mari ca și porumbul din cauza timpului prea uscat. Foile și chiar fructul însuș au început a se uscă și mai ales la șes aproape nu mai poate fi vorba de vre-o îndreptare mai de seamă. Mai bine stau și cartofii în ținuturile ardelenene unde recolta ce se așteaptă se poate numi abundentă. Aici ploile multe din timpul din urmă aproape au stricat încâtva sămănăturilor. Peronospora încă se afirmă.

Legumăriile sunt slabe preste tot locul din cauza secetei. În Ardeal ar fi ceva mai bune dar aici se lucrează cam greu din cauza ploilor, cari fac să răsără buruiană multă.

Cânepa și inul. Cânepa pe alocurea numai acum se scoate și se lucrează. Recolta e mijlocie. În comitatele ardelenene cânepa promite o recoltă bună fiind înaltă și subțire în fir. Asemenea și inul.

Tutunul a fost împedecat în dezvoltare și foile de jos au început a se usca de secetă.

Napii de zahăr și de nutreț încă simt urmările secetei stagnând în dezvoltare. În părțile răsăritene ale țării stau ceva mai bine, fiind mai puțin simțită aici lipsa de umezeală. În comitatele ardelenene napii sunt frumoși și numai un năcaș au, că în urma ploilor multe au fost năpădiți de buruiană încât pe alocurea trebuiesc săpați din nou.

Recolta de **nutrețuri măiestrite** s'a redus mult. A treia cosire a trifoiului și luternei a dat rezultate slabe ba prin unele locuri nici nu s'au putut cosi a treia oară aceste nutrețuri. Numai iarăș în ținuturile ardelenene sunt speranțe de recolte bune.

Fânatele în general sunt goale și uscate. Otava e foarte slabă, sau, mai bine zis, nu este de loc, excepțiune făcând și aici Ardealul.

Pășunile asemenea sunt sărace — cu aceeaș, aproape singură excepțiune — și prin unele părți ale țării sunt deja griji de iernatul vitelor și de lipsă de nutreț.

SOCIETĂȚI COMERCIALE ȘI FINANCIARE.

„**Bistrițiana**“, institut de credit și economii în Bistrița—Besztercze. Pentru orientarea onor. public din cerc anunțăm, că „Bistrițiana“ a deschis în *Beclean* o *filială*, care se va ocupa cu tot soiul de afaceri de bancă ca și centrala.

Bistrița, la 1 August 1911. *Diracțiunea.*

CRONICA.

Agencia comercială a României pentru Germania. Guvernul României a aflat de bine a înființa în cel dintâi centru comercial al Germaniei. Hamburg o agenție comercială sub numirea: *Agencia*

comercială regulă a României pentru Germania* al cărei director este dl Dr. C. N. Telega. Această agenție nouă are de scop — precum ni-se scrie textual din parte oficială — să promoveze legăturile de comerț între cele două state, să aplaneze eventualele neînțelegeri și diferențe ce s'ar ivi în afacerile de comerț și în general să contribuie în toate direcțiunile la susținerea și întărirea unor legături comerciale cât mai vii între România și Germania. Informațiuni comerciale dă agentura amintită, pentru comercianții români, cu totul gratuit.

Comerțul exterior al Austro-Ungariei. Importațiunile austro-ungare în Iunie au atins 247.700.000 coroane, exportațiunile 193.300.000 sau 22.000.000 și 2.500.000 în plus față de perioada corespunzătoare a anului trecut. Dela Ian. până în Iunie importațiunile s'au ridicat la 1.533.800.000 coroane și exportațiunile la 1.135.100.000, adică cu un spor de 96.300.000 și 4 milioane în raport cu perioada corespunzătoare din anul precedent. Pasivul balanței comerciale delo Ianuarie a atins deci 398.700.000 coroane contra 306.500.000 din anul precedent.

Sumar.

Un ram industrial de îmbrățișat. — „Primejdia valahă“ — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Agricultură*: Situațiunea agricolă. — *Societăți comerciale și financiare*: „Bistrițana“. — *Cronica*: Agenția comercială a României pentru Germania, Comerțul exterior al Austro-Ungariei.

„SEVERINEANA“, societate comercială pe acții.

în Caransebeș

CONCURS.

„Severineana“, societate comercială pe acții în Caransebeș, exerie concurs pentru ocuparea postului de **contabil** cu termen de *1 Septembrie 1911*. Dela recurenți să recere:

1. Să dovedească absolvirea școalei comerciale superioare, și că au praxă pentru a purtă de sine stătători contabilitatea și corespondența comercială.

2. Să cunoască limba română, germană și maghiară în vorbire și scris.

3. Să indice în ofertă și pretensiunile de salariu.

Caransebeș, 10 August 1911.

(1-1)

Direcțiunea.

Nr. 1115/1911.

CONVOCARE.

În sensul §§-lor 23 și 24 din statute, membrii „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ se convoacă la

Adunarea generală ordinară

ce se va ține în *Blaj*, în zilele de *28 și 29 August n. 1911*.

Programul adunării:

Ședința I.

Luni, în 28 August n., la orele 11 a. m., în biserica catedrală.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Înscierea delegaților prezenți ai despărțămintelor.
3. Raportul general al comitetului central.
4. Alegerea comisiilor pentru:
 - a) examinarea raportului general;
 - b) censurarea socotelilor anului 1910 și a proiectului de buget pe anul 1912;
 - c) înscrierea membrilor.
5. Alegerea unei comisii pentru întregirea prezidiului.
6. Prezentarea eventualelor propuneri.*)

Ședința II.

Marti, în 29 August n. la orele 4 p. m.

ORDINEA DE ZI:

1. Raportul comisiei pentru examinarea raportului general și propunerea acestei comisii.
2. Raportul comisiei pentru censurarea socotelilor pe anul 1910, a proiectului de buget pe anul 1912 și propunerile acestei comisii.
3. Raportul comisiei pentru înscrierea de membri.
4. Alegerea prezidentului.
5. Fixarea locului pentru adunarea generală viitoare.
6. Dispoziții pentru verificarea procesului verbal.
7. Închiderea adunării generale.

Ședința secțiilor științifice literare.

Marti, în 29 August n. c. la orele 10½ a. m.

va avea loc ședința festivă a secțiilor științifice literare. Dl Iosif Popovici va ține o conferință comemorativă despre Ioan Maiorescu, iar dl Octavian Goga despre literatura ardeleană în veacul al XIX-lea.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută la 19 Iulie 1911.

A. Bârseanu m. p.,
vice-prezident.

Oct C. Tăslăuanu m. p.,
secretar.

*) Eventualele propuneri să fie înaintate, în scris, prezidiului „Asociațiunii“ (Sibiu, str. Șaguna, Nr. 6) cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Nr. 1211/1911.

CONCURS.

„Asociațiunea, pentru literatura română și cultura poporului român“ publică concurs pentru două burse de câte 400 Cor. și pentru o bursă de 700 Cor. din Fundațiunea Teodor Sandul în următoarele condițiuni:

A. Bursele de câte 400 Cor. se dau tinerilor români, cari urmează vre-o școală de industrie (cum sunt: școlile de lemnărie și metalurgie din Aiud, Cluj, Murăș-Oșorheiu și Timișoara, școala pentru industria lemnului din Brașov, sau școala de ceramică din Zlatna sau școlile de țesătorie din Gésmárk și Cisnădie lângă Sibiu).

Dacă nu se vor găsi concurenți, cari urmează la asemenea școli, bursele se vor da tinerilor, cari urmează la vre-o școală inferioară de agricultură sau ramurile ei (cum sunt: școlile din Lugoj, Sănmiclăușul-mare, Șimleu și Mediaș, sau școala de grădinarit din Budapesta, sau școala de vințelari din Aiud).

B. Bursa de 700 Cor. se dă tinerilor români, cari urmează la vre-o școală superioară de industrie (cum sunt: școlile de industrie din Budapesta și Cașovia).

Dacă nu se vor găsi concurenți, cari urmează la asemenea școli, bursa se va da tinerilor, cari urmează la vre-o școală superioară de agricultură (cum sunt: școlile din Magyaróvár, Cașovia, Debretin și Cluj).

C. Toți concurenții dela școlile de industrie sau agricultură, cari doresc să obțină una dintre cele trei burse mai sus înșirate, au să-și înainteze până la 1 Septembrie nou 1911, comitetului central al Asociațiunii (Sibiu—Nagyszeben, Str. Morii Nr. 6) cererile însoțite de următoarele acte:

1. certificat de botez.
2. certificat de avere a lor și a părinților.
3. certificat de moralitate.
4. certificat de sănătate.
5. certificat de despre praxa și studiile făcute.
6. eventual un act prin care să și dovedească înrudirea cu fondatorul.

Dintre concurenți cei înrudiți cu fondatorul vor fi preferiți, dacă vor fi egali cu ceilalți în ce privește purtarea morală și evalueația școlară.

Toți bursierii vor avea să se oblige în scris, că după terminarea studiilor se vor stabili în Ungaria pe teritoriul locuit de Români, iar dacă nu vor putea implini această condiție, vor avea să înapoieze Asociațiunii, în curs de 15 ani după terminarea studiilor, suma ce-au primit-o ca bursă din fundațiunea Teodor Sandul. Această obligațiune va fi semnată și de părinții sau tutorii bursierilor.

Bursele votate se vor mandată din partea Asociațiunii numai atunci, când bursierii vor dovedi printr'un certificat că sunt primiți la vre-o școală de meserii sau agricultură.

Cererile intrate după termenul de 1 Septembrie n. 1911, nu vor fi luate în considerare.

Din sedința comitetului central, ținută la 19 Iulie 1911.

A. Bârseanu m. p., Oct. C. Tăslăuanu m. p.,
vice-prezident. secretar.

„JULPIANA“, institut de credit și economii, ca societate în Grădiște.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de contabil la institutul de credit și economii „*Ulpiana*“ din Grădiște (ctul Hunedoara) prin această se excrie concurs public cu termin de 1 Septembrie a. c. pe lângă emolumentele:

1. Salar anual de Cor. 1600.—

2. Tantiemă statutară.

3. Cortel în natură 2 chilii, culină cămară pivniță și grădină de legumi.

Alegerea se face pre un an de probă.

Doritorii de a obține acest post vor avea să documenteze, că au vre-o școală de specialitate precum și aceea, că posed perfect în vorbire și scriere limba română și maghiară și că sunt în stare a conduce independent contabilitatea.

Grădiște, la 10 August 1911.

Nr. 130 [1—2]

Diracțiunea.

„BUCIUMANA“, reuniune de păstrare și anticipare în Bucium-Poeni.

CONCURS.

Diracțiunea reuniunii de păstrare și anticipație „*Buciumana*“ în Bucium-Poeni (Bucsony, ctul Alsó-Fehér) excrie concurs cu termin până în 1 Septembrie st. n. a. c. pentru ocuparea postului de contabil cu salar anual de K 1200.— cuartir în natură și tantiema statutară.

Reflectanții la acest post au să dovedească:

1. Că au absolvat o școală comercială.

2. Să cunoască bine limbile: română și maghiară în vorbire și scriere.

3. Să aibă praxă îndestulitoare în afaceri de bancă respective să fie în stare a conduce independent contabilitatea.

Postul e de a să ocupă imediat după alegere. Cel ales după serviciu de un an — la caz de va corăspunde — va fi definitivat.

Să admit și neabsolvenți de comerciale, însă cu praxă bună.

Bucium, 10 August 1911.

(1—1)

Diracțiunea.